

Değerli Konuklar,

Eğitim Fakültemizin, Köy Enstitülerinin kuruluşunun 68. Yıldönümü nedeniyle düzenledikleri kutlama törenine hoşgeldiniz.

1923 yılında Cumhuriyetimiz kurulup, ilk Bakanlar kurulu oluştuğunda ülkemizde şöyle bir manzara vardı.

Halkımızın çok azı okuma yazma biliyordu. Ezilmişlik, cahillik, fakirlik, bezginlik yaygındı. Yıllar ilerledikçe yapılan Cumhuriyet devrimleri o zamanlar çok az nüfusun yaşadığı bazı şehirlerin sınırlarını aşamıyordu.

Ünlü tarihçi Toynbee, Cumhuriyetimizi değerlendirirken:

"Kurulmuş Cumhuriyetin en zayıf yanı, bunun halk kitlelerinin bilinci ve istenci ile değil, bir sivil - asker aydın kadro tarafından yukarıdan kurulmuş olmasıydı. Toplumsal değişimler ve devrimsel ilerlemeler aşağıdan gelmezse, ya da halka benimsetilmezse, bir süre sonra öncü kadroların zayıflaması, dağılması ile karşı devrimci süreçler yaşanabilir..." demiş.

Köy enstitüleri Cumhuriyet devrimlerini yaşatmak ve topluma yaymak isteyen aydınlarımızın kendi şartlarımıza göre buldukları çözümün, sadece bir okul sisteminin değil, aynı zamanda anadolu aydınlanmasının yaşandığı bir dönemin adıydı. Klasiklerin türkçe'ye çevrildiği, ansiklopedilerin yayınlandığı, konservatuarın kurulduğu, özerk üniversite için adımların atıldığı bir gelecek projesiydi. Düşünen, eğiten, çalışan, fikrini açıkca ifade eden, özgür bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştı. Sadece 14 yıl sürebildi. Yılda 25 klasik okuyan, tiyatro oynayan, bir müzik aleti çalmasını öğrenen, tarım, marangozluk, sağlık eğitimi alan köy çocuklarının varlığı sanki bir rüyaydı.

1954 yılında köy enstitülerinin kapatılmasıyla Cumhuriyet devrimlerinin halkıyla olan en önemli bağlantısı kesilmiş, Anadolu'ya yayılan ışık söndürülmüş oldu. Karşı devrim sürecinin bu sisteme karşı bulduğu cevabın adı ise imam hatip lisesiydi. Düşünmeyen, belli bir kalıbın içine sıkışmış, açılımlar yaratamayan, elinden hiçbir iş gelmeyen, kendi anlamadığı için çevresini eğitemeyen, bir gençlik yetiştirme projesi olarak gelişti ve köy enstitüsü projesinin aksine bulduğu sürekli destek sayesinde başarılı oldu.

Cumhuriyetimizin kuruluşundan 85 yıl sonra, binlerce okulumuzun, yüzden fazla üniversitemizin varlığına rağmen, gene halkımız cahil, ezilmiş, fakir ve bezgin.

Peki çözüm!

Çözüm tekrar köy enstitülerini kurmaya çalışmak mı?

Böyle bir şeyi iddia etmek, Köy enstitülerini kuran idealist insanlara hakaret olur. Bence çözüm, dünyanın bugünkü durumunu analiz eden, ülkemizin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş, fikri hür, vicdanı hür çalışkan bireyler yetiştirmeyi amaçlayan yeni bir Türk sistemi.

Ama daha da önemlisi Ziraat marşındaki

“insanı insan eden, ilkin bu soy, bu toprak.
en yeni aletlerle en içten çalışarak,
türk için yine yakın dünyaya örnek olmak,
kafa dinç, el nasırlı, gönül rahat, alın ak.”

diyecek inanca sahip olmak

Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'u rahmetle anıyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.